

SKOVDRYRKERNE – SÅ HAR DU FAGFOLKENE PÅ DIN SIDE

SKOVDRYRKERNE

Habitat • 18. maj 2022

HVILKEN NATUR VIL VI HA'?

Biodiversitet, skov og rewilding ... på den anden side

Skovrider Michael Sheedy Gehlert, Skovdyrkerne 1

► Silkeborg imod Naturnationalpark

I går kl. 16.20 · 🌐

Mit indlæg i Midtjyllands Avis i dag:

Den store naturløgn

Med, hvad jeg opfatter som, en sødsuppeagtig indledning, hvor Midtjyllands natur beskrives i bedste turistbrochure sprog, forsøger Lea Wermelin og hendes allierede igen at få os til at tro på skrønen om, at Naturnationalparker og urørt skov er en gave til naturen og menneskeheden.

Rasmus Ejrnæs @ejrn_s · 4 t. ⋮

Jeg har opdaget at rewilding ingen grænser har. Vild natur er ikke en naturvidenskabelig bestræbelse, men en menneskelig bestræbelse, som handler om ubetinget eksistensberettigelse. Ligesom kærlighed og borgerløn gør. Slip livet løs!

Hvilken natur vil vi ha'?

NØGLEBEGREBER

- **Biodiversitet** – biologisk mangfoldighed eller naturrigdom. Ofte knyttet til **artsrigdom**, men kan også omfatte fx genetisk variation og variation mellem økosystemer.
- **Bæredygtighed** – langtidsholdbar forvaltning (udvikling), hvor der tages balanceret hensyn til **miljø, menneskers sociale behov og økonomi på en måde**, så nuværende generationers behov kan opfyldes uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare (Brundtland, 1987).
- Nogle begreber slides, andre bliver moderne – men vigtigt, at fastslå, at der **ikke er lighedstegn** biodiversitet = bæredygtig.
Et 100% forvaltningsfokus på biodiversitet (*land sparing*) indebærer pr. definition, at der ikke tages hensyn til **menneskers sociale behov og økonomi**. *Isoleret* set er en urørt skov derfor ikke bæredygtig – men i en større sammenhæng kan den naturligvis indgå i en bæredygtig forvaltning i en større skala (et ejerskab, regionalt eller nationalt).

Hvilken natur vil vi ha'?

SKOVDYRKERNE

BIODIVERSITETEN I DANMARK

- Hvordan ser den ud i international kontekst?
- Hvordan har den det?
- Hvad er baseline:
  - Da far var dreng?
  - Guldalderen?? (år 1850 er reference for Rødlisten)
  - Yngre stenalder?
  - Eem-mellemistid (sidste mellemistid)

Hvilken natur vil vi ha'?

BIODIVERSITETEN I DANMARK

Udvikling i rammebetingelser over tid ...

Tid	Indbyg.	Næring	Landbrug	Græssere	Dødt ved	Hydrologi
Eem (år 130.000 fvt)	Ingen	Naturlig	Ingen	Pladen fuld	Naturlig	Naturlig
Urskov (år 8.000 fvt.)	Få tusinde	Naturlig	Få	En del	Naturlig	Naturlig
Guldalder (1850)	1,5 mio.	Udpint	Hoved- erhverv	Mange husdyr + slæt	Meget lidt	Noget afvandet
Far var dreng (1960'erne)	5 mio.	Beriget	200.000	Ret mange ...	Meget lidt	Meget afvandet
Nu	5,8 mio.	Overberiget	30.000	Få	Lidt mere ..	Meget (men pil ned)

Hvilken natur vil vi ha'?

BIODIVERSITETEN I DANMARK

- Hvad siger de hårde data?
  - Rødlisten (omdiskuteret)
  - Novana-undersøgelsen 'ugunstig skovtilstand' (misbrugt)
- Kontekst og dynamik:
  - Grænselandet Danmark (mellem kontinental, atlantisk og boreal):
    - 1.300 hjemmehørende plantearter.
    - 23 uddøde siden 1850 (heraf 13 på kanten af deres naturlige udbredelse).
    - 118 plantearter naturligt indvandret siden 1850.
    - Men bestandene kan være blevet meget tynde!
- Klimaforandringer og biodiversitet?
  - Forandringerne er kommet for at blive ... Danmarks klima om 100 år bliver måske som i Nordfrankrig?

Hvilken natur vil vi ha'?

DE DANSKE SKOVE – HISTORISK TILBAGEBLIK OG MILEPÆLE

- Danmark er et oprindeligt skovland.
- Den oprindelige skov var dynamisk – og udvikler sig over årtusinder fra pionerskov til klimaksskov.
- Fra yngre stenalder og frem – i etaper svarende til væksten i samfundet – overudnyttelse og overgræsning (som i ulandene i dag).
- Lavpunktet i 1805 (2-3% skov) – her i landsdelen er det egekrat.
- Udskiftning, genopdyrkning af heden og introduktionen af nåletræ.
- Intensivering af driften – kulturteknik herunder grundforbedring og afvanding.
- Meget af skaden på skovens biodiversitet i forhold til urskoven er sket for + 200 år siden.
- Den **store nulstilling** er vigtig i forståelsen af, hvorfor vi fx ikke har flere gamle træer i de danske skove. Ud over landskabstræer kan vi kun fremvise træer over 200 år i den del af skovene, som fandtes i 1822 ...

Hvilken natur vil vi ha'?

DE DANSKE SKOVE – UDVIKLING DE SIDSTE 50 ÅR

- Stigende areal (633.000 ha – 14,7%) – stigende vedmasse (CO₂-lager) også pr. ha.
- Mange nye skove (over halvdelen af de danske skove er yngre end 100 år) pr. definition unge og dermed i biodiversitetssammenhæng ikke så interessante - de første 300-400 år).
- Stor stigning i anvendelsen af løvtræ (hjemhørende arter) – delvist betinget af tilskud
- Ekstensivering af driften – herunder mere naturlig hydrologi.
- Industriel skovflis erstatter brænde, rafter og gærdsel i de mindre dimensioner.
- Stigende fokus på andre økosystemtjenester end træproduktion.
- 'God og flersidig skovdrift' og 'Naturnær skovdrift' – i forhold til forvaltning af biodiversitet måske evolutionære fejlskud i skovdriften?
- Stigende fokus på biodiversiteten i dyrket skov – mængden af dødt ved er stigende.
- Stærkt stigende areal med skovcertificering – der kræver 10% arealreservation til biodiversitet.

Hvilken natur vil vi ha'?

DEN DYRKEDE SKOV

- Der er en logisk og indbygget kollision mellem 'urørt med kun naturlig dynamik' og 'dyrket skov'.
- Men det er helt uden for skiven at sammenligne den dyrkede skov med en kornmark (der er meget mere variation, rummelighed og kontinuitet).
- Hvis nu biodiversiteten i den dyrkede skov er værdiløs – hvorfor er skov så interessant efter 'brandmandens lov'?
- Vi er allerede i fuld gang med en omstilling med mere plads til biodiversitet, både dedikeret (land sparing) og som et vigtigt, selvstændigt hensyn i den dyrkede skov (land sharing).
- Tidsperspektivet er vigtigt – der kan gå **lang** tid fra en skov udvikler sig fra **biotop** til **habitat** (udbredelseshastigheden for mange af skovarterne er meget langsom).
- Den dyrkede skov er et stærkt **klimaværktøj** – måske den bedste af de kendte teknologier.

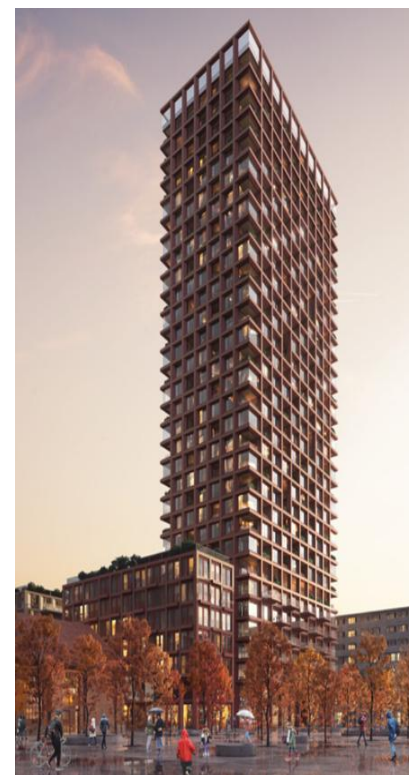
Hvilken natur vil vi ha'?

SKOVDYRKERNE

KLIMASKOVEN

- Afsættet er ikke sidste istid – det er verden som den ser ud i dag. Den brutale virkelighed er 8 mia. mennesker, de fleste med et stigende forbrug, og at mere end 80% af verdens energiforbrug stadig er fossilt.
- Det vigtigste klimagreb er at holde de fossile (sorte) brændsler i jorden. Det kan ske gennem reduceret forbrug eller 'grøn omstilling'.
- Grøn omstilling handler **ikke** bare om elektrificering (sol og vind) og brug af bæredygtig biomasse i vores energisystem – det handler også om materialer og processer.
- Det er derfor ikke **størrelsen på kulstoflageret** i skoven, der er den vigtigste klimavirkning, det er hastigheden på CO2 bindingen (**skovens tilvækst**) og den klimakloge **anvendelse af træet**, der er afgørende.

Hvilken natur vil vi ha'?

DEN 'URØRTE' SKOV

- Hvad får man med nogenlunde sikkerhed?
  - Over tid mere dødt ved – bedre grundlag for **nedbryderne** (insekter og svampe)
  - Hvis man ikke gør andet bliver skoven mørk i en laaang periode, inden den naturlige dynamik (råd, storm, lyn, brand) skaber nye lysninger.
  - Skal processerne fremskyndes – flere lysninger og gradienter, kræver det aktive indgreb – fældning, veteranisering og evt. introduktion af græsning.
... det er først her, det for alvor batter i forhold til fx vores truede sommerfugle.
- Hvad sætter man over styr?
  - Produktion (økonomi og arbejdspladser)
  - Klimavirkning (CO2 binding og substitution)
  - Balancen i andre økosystemtjenester?

Hvilken natur vil vi ha'?

DEN 'URØRTE' SKOV

- Politisk mål om 75.000 ha urørt skov – hvor meget er det egentlig?
  - 12% af skovarealet.
  - Svarer omtrent til det samlede areal med vores nationaltræart, bøg (81.000 ha).
  - Svarer til omtrent al dansk skov ældre end 75 år.
- Hvad koster det?
  - Hvad får man for 888 mio. kr.?
  - Hvad med resten af regnestykket?
  - Produktionstab forsigtigt anslået til 500.000 m³ pr. år (nutidsværdi ~ 5 mia.)
  - Klimaeffekt reduceres måske med 250.000 tons CO₂e pr. år på den korte bane og måske 3 gange så meget på den lange) + substitutionseffekt.

Hvilken natur vil vi ha'?

SKOVDYRKERNE

REWILDING

- En stærk fortælling, der har vist sig at begejstre mange (og forarge andre).
- Dokumenteret positiv effekt på biodiversitet?
- Hvor sikre er vi på baseline (fx græsningstrykket) – hvad er det for en natur, vi ønsker at genskabe?
- Vild med vilje – open end management?
- Hvis biodiversitet er spørgsmålet – er rewilding så svaret?
- Storskala eksperiment – 15 Naturnationalparker med 25.000 ha under hegn.

Hvilken natur vil vi ha'?

DILEMMAERNE

- Er det ansvarligt (bæredygtigt) at **braklægge 75.000 ha produktionsskov** i en verden, hvor efterspørgslen på træ er stærkt stigende (prognose peger på 3-dobling fra 2010 til 2050)?
- **Danmark er nettoimportør** af træ. Man reducerer ikke efterspørgslen ved at braklægge skov – så vi kommer til at importere mere træ, måske fra skove med højere biodiversitet end i #dkskov? – og i øvrigt med større klimaaftryk. Bemærk, at danske skove er langt mere produktive end fx de boreale skove.
- Nogle af de greb, der laves i forbindelse med udlæg af urørt skov – hugst af ikke hjemhørende arter, veteranisering, græsning er **irreversible** i en trægeneration (100 år). Det kalder på en **ansvarlighed ud over en valgperiode** – hvad nu, hvis natursynet er et andet om 10 år?
- Vi skal være ærlige: 'urørt natur' er i realiteten ikke en mulighed i 2022. Vi lever i **antropocæn** – der er 8 mia. mennesker på kloden, og vores aftryk kan ses, fx vil der være en kvælstofdeposition på 75 kg N pr. ha inde midt i NNP.

Hvilken natur vil vi ha'?

DILEMMAERNE

- Når der nu er en **ikke ubetydelig omkostning for klima og økonomi**, giver den udpegning af Statskov, som nu er i gang, mest biodiversitet for pengene?
  - Villum-rapporten fra 2016 er rammen om kongetallet på 75.000 ha. Anbefalingen er, at ca. 30.000 ha skal være i statskov.
  - Hvad er fx bioscoren for træfabrikken Kompedal?

I realiteten er der lavet en meget hurtigt sprint ved hjælp af de arealer, der er under Miljøministerens råden.

Især hedeplantagerne giver et dårligt udgangspunkt (dårligt trade off mellem biodiversitetsgevinst og offeromkostning) – på arealer med kun skala som en væsentlig kvalitet.

Det er det største landskabspolitiske greb siden hedeopdyrkningen – og beslutningerne er foregået meget hurtigt og med ret beskeden forudgående demokratisk proces, ikke mindst i forhold til lokal inddragelse.

Hvilken natur vil vi ha'?

HVILKEN NATUR VIL VI HA' – I SKOVEN

- De 15 NNP – 25.000 ha heraf 13.000 ha skovbevoksning – er vedtaget. Det er rigeligt til at teste, om rewilding er svaret. Husk, at biodiversitet er spørgsmålet.
- Derudover er der eksisterende udpegning af 20.000 ha urørt skov i Statskov – og efter Skovstatistikken findes yderligere 30.000 ha allerede i de private skove (med blandet beskyttelsesstatus). Vi har altså allerede over 50.000 ha urørt skov med biodiversitet som hovedformål i #DK.
- Det markedsdrevne krav om skovcertificering vil tillige øge andelen af biodiversitetsskov markant – meget i mindre skala, men med høj bioscore.
- Hvis man skal have mere urørt skov med god bioscore, bør man lave attraktive og ubureaukratiske ordninger for private skovejere.
- I forhold til bæredygtighed og omkostningseffektivitet burde man derfor bremse udlægningen af yderligere urørt skov på Statens arealer - de næste 30.000 ha.

Hvilken natur vil vi ha'?

HVILKEN NATUR VIL VI HA' – I SKOVEN

- Nedbremsning af udlæg af mere statsskov næppe til at ske 'realpolitisk' – men som minimum burde man:
  - Udnytte de allerbedste kvaliteter – måske 10-20% af løvtræet i forbindelse med den hurtige omstilling (4 år).
  - Lade nåletræ nå nogenlunde hugstmodenhed inden rydning (25-50 år).

Det vil være ansvarligt, det har vi tid til og det vil kun have helt marginal betydning for biodiversiteten.

- I privatskovene skal opspares **mere dødt** ved i de gamle løvtræbevoksninger – mod kompensation af skovejerne.
- **Skovrejsning** fortsættes – især på de ringeste jorder, herunder de dyrkbare lavbundsjorder - og med et tydeligere fokus på klima.
- Og så skal vi på resten af skovarealet **producere noget mere træ**, verdens bedste og fornybare råvare, til kommende generationers klimakloge brug – ansvarligt og med respekt for skovens mange funktioner.

Hvilken natur vil vi ha'?

UDGANGSREPLIK

"Hvorfor skal Landet endeligen være skjønt? – kan en Studepranger spørge ... fordi alle Mennesker ikke ere Studeprangere"

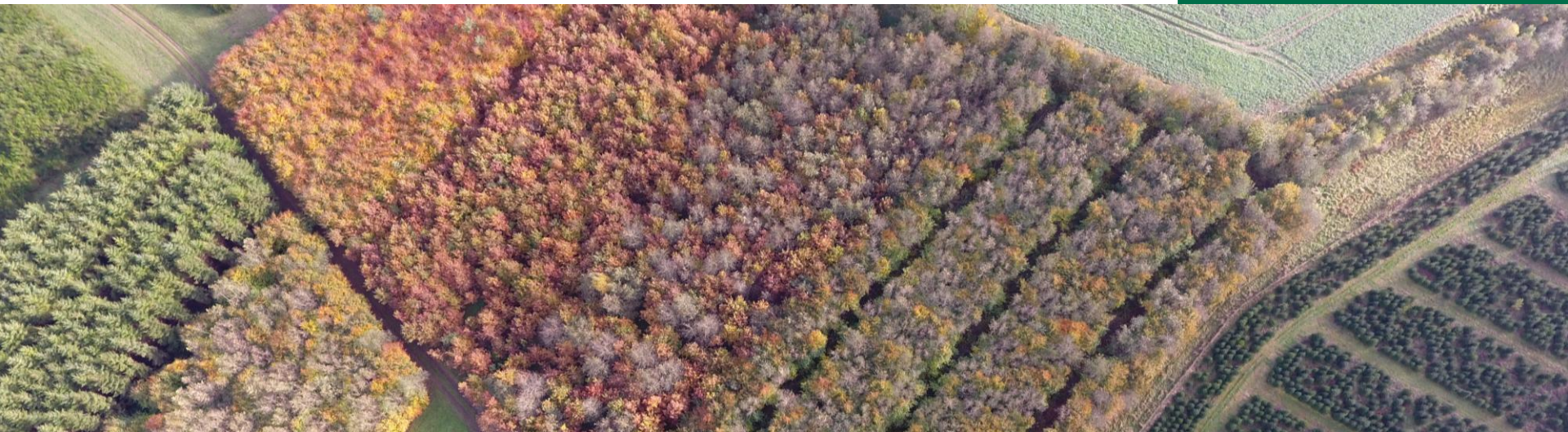
"Statsoeconomen, der regner nøie, bør optage et nyt Datum i sine kalkuler, Følelse for Naturskjønhed, og lade Regningen henligge indtil han er vis paa, om denne Følelse er af eller uden Værdi, fordi den ikke kan anslaaes i Penge, eller om Naturskjønhed er en unyttig Egenskab ved et Land, som er bestemt til at beboes af dannede Mennesker"

O. Chr. Olufsen, *Danmarks Brændselsvæsen, Kjøbenhavn 1811*

Hvilken natur vil vi ha'?

SKOVDYRKERNE

UDGANGSREPLIK

- Tak for ordet – jeg ser frem til en god dialog.